

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. แบบแผนของการวิจัย
2. ประชากร
3. กลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

แบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว โดยการทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แบบวัดความสามารถในการร่ำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย (One - group pretest - posttest design)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในเขต ปทุมวันทั้งหมด 12 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสตรีศรีบำรุง ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน 31 คน สำหรับหาประสิทธิภาพวีซีดี การเรียนรู้โดยใช้วีซีดีฝึกทำรำ พื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทยที่สร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับงานวิจัยนี้ 3 ประเภท ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย วิชิตี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิชิตีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย และแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

1. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างวิชิตี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิชิตีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย สำหรับสอนนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวิชิตีที่ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้สำหรับสอนในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้มีการสร้างโดยมีการนำเสนอบทบาทของตัวการ์ตูนในการดำเนินเรื่อง การนำเสนอเนื้อหาและการให้นักเรียนปฏิบัติตาม จากวิชิตี และมีการประเมินผลเป็นระยะๆ ตามที่วิชิตีนำเสนอ โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดและจุดประสงค์ของเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ที่ 1 (ป. 1 - 3) แสดงการเคลื่อนไหวอย่างอิสระและมีรูปแบบนาฏศิลป์เบื้องต้น จำนวน 18 ท่า มาศึกษารายละเอียดเพื่อนำมาสร้างวิชิตีการเรียนรู้โดยใช้วิชิตีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

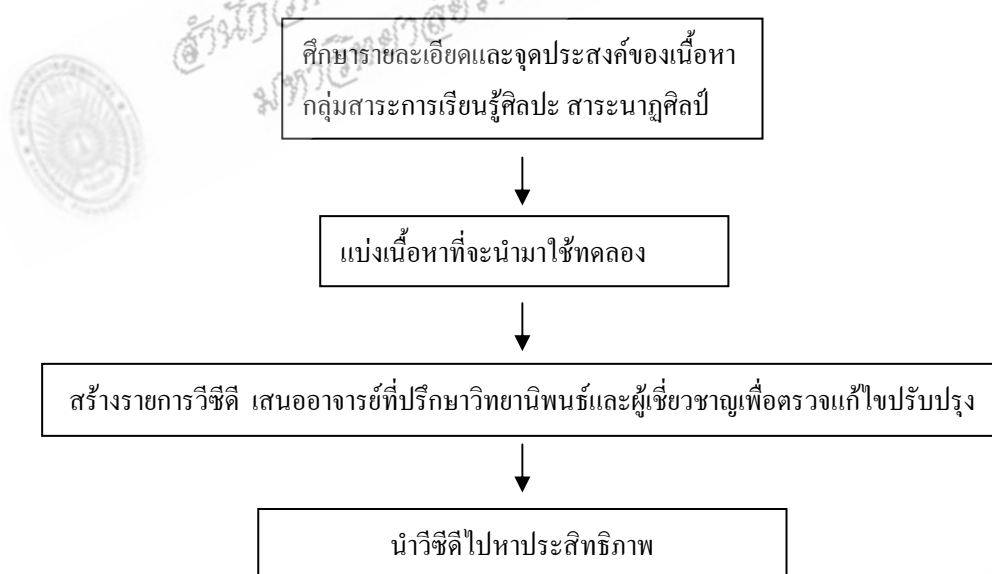
1.2 แบ่งเนื้อหาที่จะนำมาใช้ทดลองออกเป็น 2 บทเรียนคือ บทเรียนที่ 1 นาฏยศัพท์ แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ช่วงที่ 1 เป็นทำนาฏยศัพท์ท่าที่ 1-2 ได้แก่ ท่าจีบหงาย จีบคว่ำ ช่วงที่ 2 เป็นทำนาฏยศัพท์ท่าที่ 3-5 ได้แก่ ท่าวงบน ท่าวงกลาง ท่าวงล่าง ช่วงที่ 3 เป็นทำนาฏยศัพท์ท่าที่ 6-7 ได้แก่ ท่าสอดมือ ท่าไว้มือ ช่วงที่ 4 เป็นทำนาฏยศัพท์ท่าที่ 8-9 ได้แก่ ท่าชี้เดาะนิ้ว ท่ากระดกเท้า โดยใช้เวลาฉายช่วงละประมาณ 15 นาที บทเรียนที่ 2 ภาษาท่า แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ช่วงที่ 1 เป็นภาษาท่าท่าที่ 1-3 ได้แก่ ท่าตัวเรา ท่ายิ้ม ท่าคม ช่วงที่ 2 เป็นภาษาท่าท่าที่ 4- 5 ได้แก่ ท่าอวย ท่าโกรธ ช่วงที่ 3 เป็นภาษาท่าท่าที่ 6-7 ได้แก่ ท่าอวยพร ท่ารับ ช่วงที่ 4 เป็นภาษาท่าท่าที่ 8-9 ได้แก่ ท่ารัก ท่าโศกเศร้าโดยใช้เวลาฉายช่วงละประมาณ 15 นาที

1.3 สร้างวิชิตี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิชิตีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย โดยเขียนเป็นสตอรี่บอร์ดแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจแก้ไข แนะนำเพื่อปรับปรุงให้ถูกต้องตามแบบแผน หลังจากนั้นจึงนำไปถ่ายทำ และตัดต่อในโปรแกรม

ฟรีเมียร์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 3 ท่าน มาเป็นผู้ตรวจสอบ

1.4 นำวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทยไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ นำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนในการสร้างวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

2. การทดลองหาประสิทธิภาพของวิธีดี

ในการทดลองหาประสิทธิภาพของวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

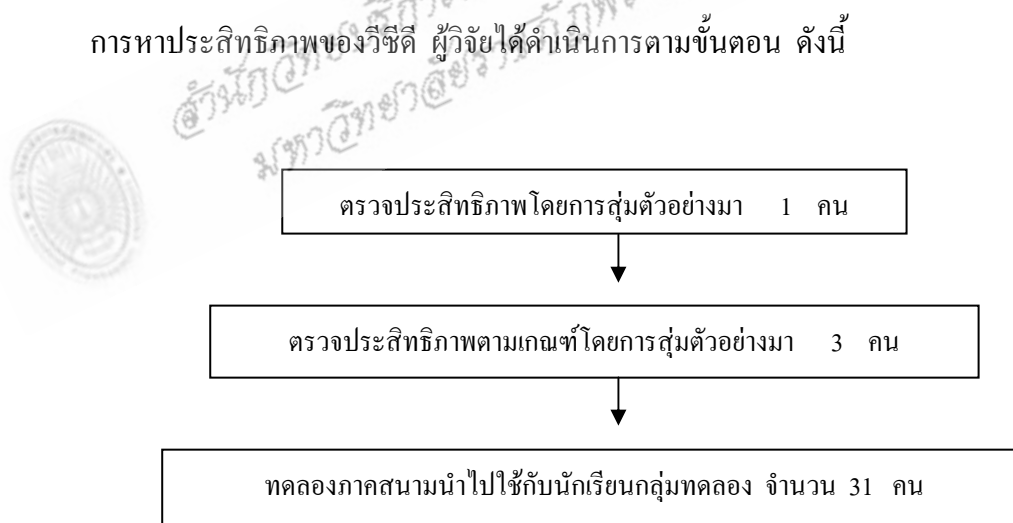
ขั้นที่ 1 เป็นการตรวจประสิทธิภาพ โดยนำวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเพ็ญสมิธิ โดยการสุ่มตัวอย่างมา 1 คน มาสังเกตและรวบรวมปัญหา ข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับความเหมาะสมในการปฏิบัติ และสอบถามสิ่งที่ต้องการของนักเรียน

ขั้นที่ 2 เป็นการตรวจประสิทธิภาพตามเกณฑ์ โดยนำวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

เพื่อสุ่มวิช โดยการสุ่มนักเรียนมา 3 คน ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตและสอบถามนักเรียนทั้ง 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำไปแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลอง

ขั้นที่ 3 เป็นการทดลองภาคสนาม โดยนำไปใช้กับกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีศรีบารุง จำนวน 31 คน โดยให้ผู้วิจัยแต่ละท่าน ทำ จบแล้ว ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามทำนั้นๆ ซึ่งมีทั้งหมด 2 บทเรียน บทเรียนละ 4 ช่วง เพื่อรวมคะแนน เป็นคะแนนกิจกรรมระหว่างเรียน

การหาประสิทธิภาพของวิธีดี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนในการทดลองหาประสิทธิภาพของวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำ พื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

การสร้างและหาคุณภาพ ของแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเนื้อหาการฝึกปฏิบัติทำนาฏยศัพท์และภาษาท่า และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม

3.2 ศึกษาเทคนิคการสร้างแบบวัด เพื่อนำมาปรับใช้กับการสร้างแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

3.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scaie) 4 ระดับ จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย

จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจและให้คำแนะนำ โดยแบ่งเป็นนาฏยศัพท์ 9 ท่า ได้แก่ จีบคว่ำ จีบหงาย วงบน วงกลาง วงล่าง ท่าสอดมือ ท่าไว้มือ ท่าชี้เดาะนิ้ว ท่ากระดกเท้า ภาษาท่า 9 ท่า ได้แก่ ท่าตัวเรา ท่ายิ้ม ท่าคม ท่าอาย ท่าโกรธ ท่ารับ ท่าอวยพร ท่ารัก ท่าเศร้าโศก โดยมีตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการร่ำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์และภาษาท่า

ข้อปฏิบัติ	ระดับคะแนน			
	3	2	1	0
ขั้นเตรียม - การเตรียมก่อนการร่ำ (การนั่ง ขึ้น) ขั้นกระบวนการปฏิบัติ - ท่าจีบหงาย - ท่ารัก - ท่าอาย ฯลฯ ขั้นผลปฏิบัติ - ปฏิบัติท่าทำได้อย่างสวยงาม				

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นเตรียม

ท่ายืน (ตัวพระ) กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- เอียงศีรษะไปทางด้านขวา
- มือขวาเท้าสะเอว
- มือซ้ายวางที่หน้าขา
- แตะเท้าซ้ายด้วยจมูกเท้าแยกขาออกเฉียงเท้าก่อนไปทางด้านหน้า

ท่ายืน (ตัวนาง) กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- เอียงศีรษะไปทางด้านซ้าย

- มือขวาจับหางระดับเอว
- มือซ้ายวางที่หน้าขา
- (ผสมเท้า) ให้เท้าซ้ายอยู่กึ่งกลางเท้าขวา

- 3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรมหรือบกพร่อง 1 กิจกรรม
- 2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม
- 1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 3 กิจกรรม
- 0 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่องทุกกิจกรรม

ขั้นกระบวนการปฏิบัติ

ท่าแรก กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- มือทั้งสองมาประสานกันที่อก
- ให้อาสน์นิ้วทั้งสองมือทาบและที่ฐานไหล่
- นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน
- เอียงศีรษะเล็กน้อย

- 3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรมหรือบกพร่อง 1 กิจกรรม
- 2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม
- 1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 3 กิจกรรม
- 0 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่องทุกกิจกรรม

ขั้นผลการปฏิบัติ

ปฏิบัติท่าทำได้สวยงามและอ่อนช้อย

3 คะแนน เมื่อมีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ ลำตัว ศีรษะ สัมพันธ์กับท่าและบทเพลง

2 คะแนน เมื่อมีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือและศีรษะ สัมพันธ์กัน แต่ละตัวไม่มีความอ่อนช้อยตามท่า

1 คะแนน เมื่อมีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือและลำตัวสัมพันธ์กันแต่ ศีรษะไม่สัมพันธ์กับท่า

0 คะแนน เมื่อ มีการเคลื่อนไหวเฉพาะมือ และลำตัวไม่ถูกจังหวะ

3.4 นำแบบวัดความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีดำเนินการเก็บรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ไทยและอาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่ผ่านมา

1.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย จากสาขาการจัดการเรียนรู้ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ไปให้โรงเรียนสตรีศรีบารุง ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 กำหนด วันเวลาสถานที่ ของการทดลอง

1.4 ชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงการประเมินแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทยให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการทดสอบตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนน

1.5 ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบรายละเอียดของการทดลอง

1.6 ให้นักเรียนทดสอบจากแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการหาประสิทธิภาพและการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว

2. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยจัดแบ่งขั้นตอนการดำเนินการทดลองออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

2.1 จัดเตรียมสถานที่ เครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบสภาพห้องเรียนจำนวน 1 ห้อง ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะทดลองได้ทันที

2.2 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยตรวจสอบสภาพความเรียบร้อย ของห้องทดลอง และอุปกรณ์อีกครั้งหนึ่ง

2.3 ดำเนินการทดลอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเพ็ญสมิธิ โดยการสุ่มตัวอย่างมา 1 คน มาสังเกตและรวบรวมปัญหา ข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับ ความเหมาะสมในการปฏิบัติ และสอบถามสิ่งที่ต้องการของนักเรียน ทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเพ็ญสมิธิ โดยการสุ่มนักเรียนมา 3 คน ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตและสอบถามนักเรียนทั้ง 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำไปแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลอง

2.4 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนกับวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย

2.5 เมื่อนักเรียนเรียนเสร็จสิ้น ประเมินผลโดยใช้แบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.6 ให้คะแนนความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ไทย โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ขั้นเตรียม

ตอนที่ 2 กระบวนการปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ผลการปฏิบัติ

โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

3 คะแนน

2 คะแนน

1 คะแนน

0 คะแนน

2.7 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจให้คะแนนแบบวัดความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทยไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปต่อไป

2.8 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมดูแลเอง ใช้เวลาในการทดลอง 8 ครั้ง ครั้งละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเบื้องต้นได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD.$) ของคะแนนสะสม

2. การหาประสิทธิภาพของวิธีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วิธีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90 / 90